

TEMA
**Stenen
& kyrkan**

Med unik hand

Stenhuggaren och bokstavsdesignern Annika Petersson väger alltid samman material, plats och budskap innan hon fattar den portugisiska hammaren och sätter mejseln mot stenen.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **PER ERIKSSON**

Det är sammanhanget som styr, betonar Annika Petersson. Orden ska leva vidare i generationer.

– Jag månar verkligen om att formgivningen och bokstäverna ska påminna om budskapets kärna eller om personligheten hos den som texten handlar om. Och eftersom jag bara hugger bara för hand är det oerhört viktigt för mig att hålla liv i den handgjorda känslan i hela jobbet. Det är ett tålmödigt arbete, men resultatet alltid blir unikt, alltid nytt.

Många av beställarna som vänder sig till Annika Petersson är

också på jakt efter ett eget uttryck och har letat länge. En beställning bygger på en nära dialog, allt för att ligga så nära önskemålet som möjligt.

– En gravsten tar aldrig mindre än sex månader. Jag vill till exempel gärna besöka eller få se en bild av platsen eller kyrkogården där stenen ska stå för att avgöra hur inskriptionen ska formges. När jag sedan gör den skalenliga skissen behöver man oftast bara göra mindre justeringar för att komma fram till vad som blir slutresultatet.

”En kvinna i Norwich lät skriva ’Alone at last’ på sin gravsten för att verkligen understryka att hon nu fick vila. Jag undrar om man hade godkänt en sådan formulering på en sten i Sverige.”

Hon berättar om kvinnan som lät tillverka en egen gravsten som inte var större än en brevprens.

– Hennes son reste och flyttade mycket i sitt arbete, och det var oklart var i världen han skulle befinna sig i framtiden. Hon ville att han skulle kunna ta med sig stenen varhelst han flyttade, som ett slags portabel gravsten.

Intresset för bokstäver och typsnitt väcktes redan när Annika Petersson var i tolvårsåldern. Hon läste en artikel om kalligrafi i Kamratposten och fick samtidigt en kalligrafipenna. Med tiden upptäckte hon att sten var ett material som lämpade sig mycket väl för att arbeta med bokstäver och inskriptioner.

Och för 20 år sedan flyttade hon till Cambridge i England för att bli lärling hos Cardozo Kindersley, den kända stenhuggerverkstaden som framför allt arbetar i den brittiska Arts and Crafts-traditionen.

– I England har man en annan syn på så kallad letter cutting. Man har bland annat kvar adeln där heraldiken har spelat en stor roll historiskt.

Annika Petersson berättar att hon har arbetat med flera verkliga prestigeuppdrag inom heraldik: exempelvis till Ärkebiskopen av Canterbury och ett par väggplaketter i St Giles Cathedral i Edinburgh.

– Även donationer har en större samhällsbetydelse i England, något man ofta understryker med olika typer av minnestavlor och inskriptioner över donatorerna.

Det är inte heller ovanligt med längre partier ur dikter, eller mer lättsamma blinkningar till eftervärlden.

– Jag tänker bland annat på en kvinna i Norwich som lät skriva ”Alone at last” på sin gravsten för att verkligen understryka att hon nu fick vila. Jag undrar om man hade godkänt en sådan formulering på en sten i Sverige, säger Annika Petersson och skrattar.

I Sverige finns en större anonymitet kring texten, helt i linje med hur samhället sett ut i modern tid och där klassmarkörer suddats ut.

– Vi vill inte sticka ut på samma sätt. Samtidigt har jag märkt att allt fler än tidigare börjat lägga till titlar.

Efter den avslutade lärlingstiden stannade Annika kvar i England under några år och arbetade både för verkstaden och

Koncentrerat handarbete.

utbildade andra. För tio år sedan flyttade hon tillbaka till Sundborn och startade företaget Inscriptorium i det gamla missionshuset. I Sverige tillhör hon i dag en skara på en knapp handfull som handhugger enligt Kindersleyskolan.

– Vi har haft en annan tradition i Sverige. Vi är snabba att till oss ny teknik och effektivisera.

Men även Annika Petersson har börjat blicka på modernare tekniker än hammare och mejsel. Hon kommer bland annat att börja att blåstra stenar tillsammans med en stenhuggare som hon samarbetar med sedan tidigare.

– Han har större erfarenhet av blåstring. Däremot tänker jag ta ut svängarna och vara lite mer galen i uttrycket.

Hon hugger för det mesta i mjuka stenar, som skiffer, marmor och kalksten. Den walesiska gröna skiffern är favoritstenen.

– Men jag jobbar även med granit och kvartsit, även om de sliter betydligt mer på verktygen.

Bokstäverna huggs i en V-form som framhäver levande konurer av skuggor och ljus. Hon jämför med andra material som trä, som hon också brukar jobba i.

– Att hugga i sten är faktiskt mycket enklare än att skära i trä, även om det tar längre tid. Men det ligger ju också i stenens egen natur: att vara evig. ■